

DOI: 10.31866/2616-7948.2(16).2025.345609

УДК 821.161.2-92:070](477)"1933/1939"

Корпус публікацій Василя Короліва-Старого в журналі «Рідна Мова» (1933–1939 рр.)

Лілія СІЛЕВИЧ

канд. філол. н., доц.

Івано-Франківський
національний медичний
університет

вул. Галицька, 2, 76018, Івано-
Франківськ, Україна

liliya_sil@i.ua

ORCID 0000-0003-0266-3361

© Сілевич Л., 2025

Мета статті – висвітлити корпус публікацій В. Короліва-Старого, надрукованих у науково-практичному журналі «Рідна мова» (Варшава, 1933–1939), увести їх до наукового обігу, розкрити проблемно-тематичну специфіку, зокрема стосовно привернення уваги науковців до дослідження журналістської та публіцистичної спадщини письменника, розосередженої в газетах і журналах культурологічного, соціального, політичного спрямувань. Саме ці аспекти творчої біографії В. Короліва-Старого донині комплексно не вивчалися. Наголошено, що в радянський період ці напрями його діяльності були ретельно замовчувані з огляду на обговорювану проблематику. З'ясовано, що в «Рідній Мові» письменник опублікував низку таких різножанрових матеріалів: репліки, листи, коментарі, які містили відгуки на зміст журналу; аналітичні статті, що пояснювали певні події з акцентом на їхньому відлунюванні в майбутньому; проблемні статті, які порушували актуальні питання функціонування української мови, її правописні норми; публіцистичні матеріали – статті, портрети, есе, полемічні зауваги, де обговорювалися проблеми соборності української мови, плекання її розвитку, розглядалися особливі прикмети мови творів письменників, акцентувалася роль редакторів і коректорів у мовностилістичному вдосконаленні авторських матеріалів. Відзначено, що В. Королів-Старий порушив важливе для українського соціуму питання меценатства, наголосивши на потребі заохочення окремих осіб та організацій фінансово підтримувати культурні ініціативи українського соціуму. Визначено, що журналістська та публіцистична діяльність В. Короліва-Старого ще одна важлива сторінка реалізації його творчих умінь, серед багатьох завдань якої було обстеження і висвітлення проблем української соборної мови. Наголошено на потребі продовження подальшого виявлення й вивчення його пресових публікацій, що дасть змогу комплексно розкрити діяльність в царині української журналістики, підтвердити тематичні напрями та проблемні аспекти публікацій, сформувати цілісний образ журналіста й публіциста В. Короліва-Старого.

Ключові слова: Василь Королів-Старий, Іван Огієнко, журнал «Рідна Мова», редактор, журналіст, публіцист, мова письменників.

**CORPUS OF PUBLICATIONS BY VASYL KOROLIV-STARYI
IN THE JOURNAL “RIDNA MOVA” (1933–1939)****Liliya SILEVYCH**

PhD in Philology, Associate Professor

Ivano-Frankivsk National Medical University

Halytska Str., 2, 76018, Ivano-Frankivsk, Ukraine

liliya_sil@i.ua

ORCID 0000-0003-0266-3361

This article aims at highlighting the corpus of publications by V. Koroliv-Staryi in the scientific and practical journal “Ridna Mova” (Warsaw, 1933–1939), incorporating them into academic discourse, revealing the problematic and thematic specificity, particularly, in relation to drawing the attention of scientists to the study of the writer’s journalistic and publicistic heritage, dispersed in newspapers and journals of cultural, social and political directions. These are precisely the aspects of V. Koroliv-Staryi’s creative biography that have not yet been fully studied. It is emphasised that during the Soviet epoch, these areas of his activity were carefully hushed up in view of the matters being discussed. In “Ridna Mova”, the writer published several materials in various genres: remarks, letters and comments reviewing the journal’s content; analytical articles explaining certain events with a focus on their future effects; problematic articles raising topical issues on functioning of the Ukrainian language, such as its spelling norms; journalistic materials – articles, portraits, essays, polemical remarks, which touched on the problematics of the unity of the Ukrainian language and its development, the features of the writers’ language were viewed and the importance of the editors and proofreaders in enhancing the linguistic and stylistic quality of materials was emphasised. It is noted that V. Koroliv-Staryi raised the problematics of patronage as a significant one for the Ukrainian society, highlighting the motivation of individuals and organisations to provide financial support for cultural initiatives and projects within the Ukrainian society. It is defined that V. Koroliv-Staryi’s journalistic and publicistic activity is another important page of realising his creative skills, among the many tasks of which was the studying and coverage of the problems of the Ukrainian unified language. The importance of continued further identification and research of his press publications is emphasised, as this will allow for a comprehensive disclosure of his activities in the Ukrainian journalism field, to confirm the thematic directions and problematic aspects of his publications, to ground a complete portrait of V. Koroliv-Staryi as a journalist and a publicist.

Keywords: Vasyl Koroliv-Staryi, Ivan Ohienko, journal “Ridna Mova”, editor, journalist, publicist, language of writers.

Актуальність проблеми

Одним із важливих завдань вивчення соціокультурної спадщини минулих століть є віднайдення й аналітичне опрацювання різножанрових журналістських і публіцистичних матеріалів українських діячів, опублікованих в українських і закордонних періодичних виданнях різнотипного тематичного спрямування. Особливий погляд варто звернути на творчість тих журналістів, редакторів, письменників, імена яких з огляду на відновлення української незалежності багато імен було повернуто в український інформаційний простір. Однак діяльність багатьох осіб, які поклали свої знання й уміння на вівтар української незалежності, ще потребує значних дослідницьких зусиль науковців. Зокрема, у цьому контексті важливою є потреба докладного вивчення життєвої і творчої біографії В. Короліва-Старого, який наче й не обділений увагою соціуму, однак його журналістська, публіцистична, редакторська, видавнича, педагогічна діяльність належним чином не досліджена й донині.

Стан розробки проблеми

Аналіз останніх досліджень підтвердив, що нині не тільки не з'ясовано основні проблемно-тематичні аспекти і жанрову специфіку публікацій В. Короліва-Старого у пресі, а й навіть не визначено достеменно ті періодичні видання, з якими він співпрацював. Науковці вивчають здебільшого його письменницьку творчість, «незвичайно живу індивідуальність автора, але і його письменницьке вироблене обличчя: чудовий стиль і прекрасну полтавську мову» (Мох, 1961, с. viii). Журналістська праця діяча побіжно згадана в розлогій статті-некролозі П. Ісаїва «Д-р Василь Королів-Старий» (Ісаїв, 1942). Основні події еміграційного життя впродовж 1919–1921 рр., зокрема відомості про творчі справи, зафіксовано в його листуванні з очільником Міністерства преси і пропаганди УНР О. Ковалевським (Сніцарчук, 2013), схарактеризовано його рецензії на н.,ауково-популярні видання з царини медицини, уміщені в часописі «Книгарь» (Сілевич, 2024). Однак ім'я В. Короліва-Старого згадувано здебільшого під час висвітлення основних віх життя та аналізу художніх текстів дружини – письменниці Наталени Королевої. Саме їй присвячено чималу кількість досліджень, з яких можна також почерпнути відомості про багатогранну творчу діяльність В. Короліва-Старого. Особливості творчої співпраці подружжя розкрито в укладеному І. Тюрменко (2008) їхньому листуванні з діячами культури, а також у низці наукових статей (Тюрменко, 2006; Щур, 2014).

У контексті нашого дослідження важливим джерелом інформації слугують публікації дослідників, які розпочали ще в перші роки відновленої української незалежності віднайдення й аналіз джерел, що до цього багато десятиліть були недоступними для вивчення. Мова йде, зо-

крема, про громадського діяча, служителя церкви й науки, публіциста, редактора, видавця Івана Огієнка, з яким неодноразово спілкувався В. Королів-Старий. Відомий учений М. Тимошик (1997), дослідник життєвої і творчої біографії І. Огієнка, увів до наукового обігу його численні мовознавчі, книгознавчі, культурологічні, історичні праці. Важливою для історії української журналістики є опублікована нещодавно стаття вченого «Справа заснування Іваном Огієнком журналу “Рідна Мова” (Варшава, 1932–1933 роки) (на матеріалах архіву Інституту національної пам’яті Польщі у Варшаві)». М. Тимошик (2024) акцентував, що

завдяки наполегливості засновника, відомого в діаспорі вченого і чоловічого діяча УНР Івана Огієнка, його сильної віри в самокупність проєкту та небайдужості української громади з усіх країн світу ідею цю вдалося реалізовувати впродовж неповних 7 років – до закриття журналу німецькою владою на початку Другої світової війни. (с. 83)

Сьогодні науково-практичний місячник «Рідна Мова» є активно читаним науковцями. Його зміст неодноразово слугував об’єктом наукових досліджень у царині мовознавства, літературознавства, книгознавства та інших наукових галузей гуманітаристики. Результати уважного вивчення змісту журналу, особливостей функціонування, авторського кола подано в статтях І. Дзири (2023) та М. Лецькіна (2018). Журнал привертая увагу науковців у контексті вивчення життєвого і творчого шляху Івана Огієнка, дослідження проблемно-тематичних аспектів його змісту, розкриття співпраці мовознавців, літературознавців, письменників, інших авторів, яким небайдужі були функціонування та розвиток української мови. «Рідна Мова» й донині зберігає свій авторитет завдяки потужному змістовому наповненню, вивчення якого потребують сучасники – письменники, журналісти, мовознавці, літератори, історики. Значна частина проблем, що обговорювалися на його сторінках і для вирішення яких здійснювалися спроби віднайдення рішень, відома сьогодні дослідникам. Однак чимало важливих питань ще залишилося поза межею досліджень сучасних науковців. Цілком погоджуюся із твердженням М. Лецькіна (2018) про те, що «дослідникам варто було б ще проаналізувати участь у творенні Огієнкової “Рідної мови” таких визнаних літераторів, як О. Олесь, Н. Королева, В. Королів-Старий, В. Дорошенко, Я. Гординський» (с. 61).

Завдання статті: проаналізувати корпус публікацій В. Короліва-Старого, надрукованих у науково-практичному журналі «Рідна Мова» (Варшава, 1933–1939), увести їх до наукового обігу, розкрити проблемно-тематичну специфіку, зокрема для привернення уваги науковців до дослідження журналістської та публіцистичної спадщини письменни-

ка, розосередженої в газетах і журналах культурологічного, соціального, політичного напрямів. Саме ці аспекти творчої біографії В. Короліва-Старого й нині комплексно не досліджені.

Виклад основного матеріалу

Сучасник В. Короліва-Старого, громадський і культурний діяч, журналіст П. Ісаїв відзначав, що письменник розпочав свою творчу працю ще в 14 років, співпрацюючи з київськими, харківськими, полтавськими й іншими періодичними виданнями. Загалом, він опублікував свої різножанрові (художні, інформаційні, аналітичні, публіцистичні) та різнотематичні матеріали в майже п'ятдесяти часописах. Його «статті, новелі й оповідання, розпорошені в українській пресі Великої України, Галичини, Буковини, Підкарпаття, Америки та по ріжній емігрантській пресі» (Ісаїв, 1942). Більша частина пресових публікацій В. Короліва-Старого була підписана псевдонімами: В. Диканський, В. Дикий, К. О. Роль, В. Каров, В. Радський, П. Щур, Amator, Nemo та багатьма іншими. Донині ще не з'ясовано всіх псевдонімів, які використовував він, рівно ж, як уже відзначалося, не віднайдено й не опрацьовано належним чином його журналістську й публіцистичну спадщину. Один із найбільш відомих псевдонімів В. Короліва-Старого – Старий, який згодом був доданий до прізвища як друга його частина.

Журнал «Рідна Мова», до змісту якого долучився своїми публікаціями В. Королів-Старий, виходив у Варшаві під керівництвом І. Огієнка впродовж 1933–1939 рр. У ньому опубліковано значну кількість матеріалів, присвячених вивченню української мови загалом, історичним, теоретичним, методологічним проблемам її розвитку і плекання, обговорення правописних проблем, інших важливих питань з «найрізніших відділів української мови». Автори журналу – відомі фахівці в царині гуманітаристики. Серед них – незмінний редактор журналу І. Огієнко, літературознавець Л. Білецький, мовознавець і педагог І. Велигорський, мовознавець і публіцист Є. Грицак, книгознавець і педагог П. Зленко, мовознавець і педагог Б. Кобилянський, історик та літературний критик І. Коровицький, громадсько-культурна діячка Я. Мандюкова, громадський діяч і журналіст Є. Онацький, письменник А. Чайковський, журналіст і письменник Ю. Шкрумеляк, а також, як наголосив М. Тимошик (2024), «учителі, студенти-гімназисти, видавці, редактори газет і журналів, власники книгарень та друкарень, художники-графіки, активісти українських громадських організацій» (с. 66).

І. Огієнко вміло поєднував на сторінках журналу матеріали мовознавців-професіоналів із текстами письменників, журналістів, публіцистів, що, власне, й творило важливу науково-популярну ауру, потрібну і для читачів-фахівців, і для широкої аудиторії. Тому «за своїм характером “Рідна мова” була науково-популярним виданням, що

прагнуло не просто подати обґрунтовану наукову інформацію, а передусім зацікавити нею якнайширші кола читачів, незалежно від їхнього рівня фахової підготовки» (Дзира, 2023, с. 66). В. Королів-Старий також долучився до кола авторів «Рідної Мови» як один із постійних передплатників видання.

Серед публікацій В. Короліва-Старого відзначимо матеріали, де він розмірковував про важливість формування та функціонування літературної мови. Зокрема, стаття «Небезпека рідній мові. Творімо соборну літературну мову!» (Королів-Старий, 1937b) присвячена проблемі, яка й до нинішнього часу не вирішена в достатній мірі. «Як дарунок неба, прийшла нам сама собою предивна річ: українці з усіх частин світу без сварок і суперечок пристали на соборну мову літературну з базою великоукраїнською!» (Королів-Старий, 1937b, с. 25). Автор наголосив, що вважав «чудом і предивною річчю» таке рішення в контексті всіх дискусій, суперечок, «жорстокої мовної боротьби». Саме тому він наполягав на збереженні важливого здобутку «доби нашого останнього “народнього зриву”», тобто того часу, коли зусиллями культурних діячів українська мова «в наших різноземних виданнях (також – і в періодиці) показувала ознаки стихійного потягу до зближення всіх діалектів і говірок» (Королів-Старий, 1937b, с. 26). Однак при цьому він змушений був усе ж відзначити, що наприкінці 1930-х рр. знову з’явилася тенденція до партикуляризму, опертого на «непоборних жодною філологією, аргументах: “а в нас так говорять” або “я ніколи такого не чувала”» (Королів-Старий, 1937b, с. 27). Автор застерігав українську спільноту від підтримки такої позиції. Наведемо цитату, яка передає засторогу В. Короліва-Старого суспільству не тільки його часу, а сьогодення: «...небажання шукати зближення мовних різниць, фаворизування партикулярних особливостей, вимови, акценту аж до правопису включно, приведе до того, що багато місць в українських друках не будуть розуміти й засвячені жерці з храмів філології, не тільки підрядні парафіяни» (Королів-Старий, 1937b, с. 28). З цією проблематикою перегукується ще одна його стаття, вміщена під назвою «Виполюймо хопту! Уникаймо мовних вульгаризмів» (Королів-Старий, 1937a), що є своєрідним закликком – керівництвом до «сталого догляду, вчасного, кількарязового полення» мовного поля.

Відзначимо також проблемну статтю, що формує ще одну тематичну лінію публікацій діяча, – проблему меценатства. До статті «Мертві вперед» (Королів-Старий, 1938) додано епіграф особливого змісту: «Народ, що не має своїх Чикаленків, не може стати нацією». Духовних і фізичних сил та войовничості («вибойної завзятості») недостатньо, щоб стати державною нацією. Для цього потрібна потужна матеріальна база, оскільки саме вона підтримує і духовну і фізичну насагу, – вважав автор. Матеріальна підмога «імпульсує творчість, винахідливість,

науки й мистецтва, вона підносить освіту люду, розвиває національну свідомість, збільшує народню й загальну культури чином, друкованим і живим словом,.. творить варстати праці, дає незалежність, забезпечує одверте визнання національного кредо» (Королів-Старий, 1938, с. 11). Автор підкреслив, що значну роль у творенні української культури відіграли потужні меценати Василь Симиренко, Володимир Леонтович, Андрей Шептицький, Євген Чикаленко. В. Королів-Старий намагався знайти відповідь на питання, чому чин українського меценатства значно підупав, незважаючи на чималу кількість «багатіїв, магнатів, людей заможних». Він пригадав читачам історію-легенду, що відбулася в час Першої світової війни в бою під містечком Верденом (Франція), де загинуло багато вояків. Поранений старшина, оглянувши велику кількість загиблих, «у розпуці закричав: *Les morts en avant!* – Мертві вперед! Й відбив живого ворога!...». (Королів-Старий, 1938, с. 16). Нагадування спільноті про важливість підтримки культурної сфери був спричинений повідомленням про закриття ще одного потужного проєкту І. Огієнка – журналу «Наша Культура» (Варшава, 1935–1937 рр.), навколо якого об'єдналося чимало представників українського наукового авангарду. Проте подолати матеріальні негаразди без належної меценатської підтримки не вдалося.

Спогади В. Короліва-Старого про Пана під назвою «Розмови про мову», слугували своєрідним репрезентантом пам'яті про видатного громадського діяча, видавця щоденної газети «Рада» (Київ, 1906–1914), мецената української культури Євгена Чикаленка. Мова йшла про 1907 рік, коли щоденна газета «Громадська Думка» 1905–1906 рр.), «розтулила свої так довго зложені й зімняті крила, змучена московською реакцією, хоча й померла, все ж таки породила “Раду” – славу праматір щоденної української преси над Дніпром» (Королів-Старий, 1939b). В. Королів-Старий входив до редакції газети, над створенням якої працювало ще «зо два десятки диваків-фанатиків», тож часто слухав разом із ними Чикаленкові «розмови про мову». Любов Є. Чикаленка до рідного слова «робила більше, ніж кваліфікації чи дипломи: сотні й сотні сьогоднішніх біжних літературних слів, уживаних в мові газетній, поетичній і науковій, записаних по фундаментальних словниках Б. Грінченка та М. Уманця, були відшукані або й викувані саме “Паном”» (Королів-Старий, 1939b). Спогад про видатного українця був написаний в час десятих роковин його смерті, щоб нагадати «про Того, Хто завжди ставив в основу вугла української справи досконале знання своєї мови й Сам найбільше причинився до того» (Королів-Старий, 1939b).

Небуденною сторінкою історії нашої сучасної літератури та мови назвала редакція статтю В. Короліва-Старого «Про власну книжку», опубліковану в журналі «без жодних редакторських втручань» (Королів-Старий, 1939a). Такому рішенню сприяла висвітлювана письменником

проблема – редагування авторського оригіналу та ступінь втручання редактора в авторський текст. Із цією проблемою В. Королів-Старий зіткнувся час перегляду випущеної у світ наприкінці 1938 р. збірки його оповідань під назвою «Милосердний Самарянин», що вийшла як число 63 видавничої серії «Українська Бібліотека», якою опікувався І. Тиктор – досвідчений видавець, який створив у непростих суспільно-політичних умовах міжвоєнних років успішне видавництво «Українська преса» у Львові. Наклад збірки становив п'ять тисяч примірників, мистецьке оформлення обкладинки здійснив знайомий художник Е. Козак, передмову написав П. Ісаїв (1938), який відзначив, що «цю маленьку частку оповідань В. Короліва-Старого пускаємо в світ на згадку про 40-ліття його письменницької чинності» (с. 6). Однак у статті В. Королів-Старий висловив українське негативне ставлення до редакторського втручання в його авторський оригінал, поданий до друку, як іронічно зазначив автор, на машинці, щоб «полегшити працю панів редактора і коректора». Наголосимо, що самому діячеві була дуже добре знайома нелегка редакторська праця рівно ж як весь видавничий процес. Як приклад, наведемо редагований ним переклад «Стародавніх переказів» Готорна Натаніеля, що побачили світ у видавництві «Наш приятель» (Львів, 1938), а також твори дружини – Наталени Королеви.

В. Королів-Старий визначив низку редакторсько-коректорських огріхів, що спотворили мову і зміст видання. Зокрема, він акцентував невинуватого змінену редактором без жодних обговорень і узгоджень назву збірки, що всупереч його баченню отримала назву одного з оповідань («автор згаданої збірки оповідань про українських дітей наперед докладно промислив був для неї таку назву, щоб читач ураз мав уяву про цілий зміст усієї книжки»). Такий вчинок редактора, на думку В. Короліва-Старого, потребував докладного обговорення або й «спеціальної дискусії» про роль «випадкового редактора в непроханому „співробітництві“ з автором літературного твору». Обурений був автор і переукладанням змісту збірки всупереч авторському замислу: «редактор чомусь переконаний, що той, хто творив, не тямить, що робив». Окрім цього, ще й без погодження було вилучено кілька оповідань, оскільки обсяг дещо перевищував заплановане. Однак особливе роздратування викликали в автора «коректурні анекдоти»: «жупанок» став «купанком», «дужче» – «лучше», «гризні» – «грізні», «на оцім» – «на отці», «цеглясті» (голуби) – «іглясті». Не наводимо всіх коректорських виправлень, наведених у статті, однак і за цими прикладами зрозумілі претензії автора до «явних шкідників письменства й мови».

В. Королів-Старий відзначив, що належав до прихильників мовної специфіки українських земель, тож категорично опирався знищенню «колориту мови того кутка нашої землі», де жили герої письменницьких сюжетів. Виправлення на кшталт «шкільні дзигарі» (Полтавщина), за ав-

тором, що стали редакторськими «шкільними годинниками», вважав категорично невиправданими. Однак найбільше переймався письменник тим, що всі ці виправлення читачі та критики сприймали як авторську недолугість. У *Postscriptum*-і до статті він все ж наголосив, що його метою не було, як висловився, «накладати» особам, причетним до спотворення авторського тексту, прізвищ яких він і не знав: «А коли ж беру цю тему й цей тон, то виключно на те, щоб викликати дискусію над зачепленими питаннями – взагалі важливими, а в данім періоді нашого національного життя – важливими аж надто» (Королів-Старий, 1939а, с. 34).

На статтю В. Короліва-Старого відгукнувся М. Гнатишак статтею під назвою «Більше спокою...», до якої також було додано пояснення редакції, що надруковано її без жодних змін. Відомий літератор і журналіст відзначав, що дискусійна стаття письменника «витримана в незвичайно подразненому тоні та повна важких закидів, головним чином на адресу літературних редакторів» (Гнатишак, 1939). Намагаючись урівноважити ситуацію, яка склалася, автор пояснив, що до певних проблем у текстах В. Короліва-Старого призвело значне завантаження роботою коректорів. На думку М. Гнатишака, редакторська праця над збіркою оцінена надто тенденційно, бо ж тільки «часом редакторам трапляється дещо погіршити». Однак власної оцінки редакторського втручання саме в цей авторський оригінал висловлено не було. Навпаки, наголошувалось, що здебільшого редактори суттєво «поліпшують, а то й взагалі уможлиwiają вихід друком зовсім до друку непідготовлених творів, – навіть деяких авторів з іменем у літературі». М. Гнатишак навів також низку, на його думку, недоречно використаних у статті В. Короліва-Старого «чехізмів», хоча й не заперечував його добротного володіння мовою. До слова, до «чехізмів» були зараховані такі лексеми: «справно», «висвітлення» «дитинський» та ін., що аргументовано заперечив у «Примітках від Редакції» до цієї статті І. Огієнко. Прагнення знайти конструктивний підхід до редакційного опрацювання художніх текстів спонукало редакцію до надання можливостей письменникам висловлювати свої погляди на проблему. Однак дискусія так і не розвинулася, – час просувався до початку Другої світової війни.

Висновки

Журналістська й публіцистична спадщина українського культурного діяча, педагога, журналіста, видавця, талановитого письменника В. Короліва-Старого комплексно ще не вивчалися. Донині не маємо змоги назвати ті майже п'ятдесят газет і журналів, з якими співпрацював діяч. Різноманітні матеріали, вміщені на сторінках науково-практичного місячника «Рідна Мова», що виходив у складних умовах другого десятиліття міжвоєнних років, є важливим підтвердженням його журналістської і публіцистичної діяльності. Зокрема, це: а) репліки, листи, коментарі,

що містили певні імперативи, зауваження або схвалення змісту видання; б) аналітичні статті; що пояснювали певні події, наголошуючи на їхньому відлунні в майбутньому, проблемні статті, які порушували актуальні питання функціонування української мови, її правописні норми; в) публіцистичні матеріали – статті, портрети, есе, полемічні зауваги, де висвітлювалися проблеми соборності української мови та її розвитку, обговорювалися мовностилістичні особливості творів письменників та важливість ролі редакторів і коректорів у її покращенні.

Журналістська й публіцистична діяльність В. Короліва-Старого – ще одна важлива ділянка реалізації його творчих умінь, серед багатьох завдань якої було обстеження й висвітлення проблем української соборної мови. Продовження подальшого виявлення й вивчення пресових публікацій митця дасть змогу комплексно розкрити його діяльність в царині української журналістики, розширити тематичні й проблемні аспекти публікацій, а отже, сформувати цілісний образ журналіста й публіциста В. Короліва-Старого.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Гнатишак, М. (1939). Більше спокою... *Рідна Мова*, 3, 115–118.
- Дзира, І. (2023). Часопис «Рідна мова» Івана Огієнка та питання славістики. *Бібліотечний вісник*, 1(269), 65–73. <https://doi.org/10.15407/bv2023.01.065>
- Ісаїв, П. (1938). Передмова. В В. Королів-Старий, *Милосердний Самарянин* (с. 5–6). Видавець Іван Тиктор.
- Ісаїв, П. (1942). Д-р Василь Королів-Старий. *Краківські Вісті*, 291.
- Королів-Старий, В. (1937а). Виполюймо хопту! Уникаймо мовних вульгаризмів. *Рідна Мова*, 3, 129–130.
- Королів-Старий, В. (1937б). Небезпека рідній мові. Творімо соборну літературну мову! *Рідна Мова*, 1, 25–30.
- Королів-Старий, В. (1938). Мертві, вперед! *Рідна Мова*, 1, 11–16.
- Королів-Старий, В. (1939а). Про власну книжку. *Рідна Мова*, 1, 27–34.
- Королів-Старий, В. (1939б). Розмови про мову. *Рідна Мова*, 7–8, 289–294.
- Лецькін, М. (2018). Варшавський журнал «Рідна Мова» в українському інформаційному просторі Польщі (30-ті роки ХХ ст.). *Український інформаційний простір*, 1, 53–64. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.1.2018.141093>
- Мох, О. (1961). Від видавця. В В. Королів-Старий, *Згадки про мою смерть* (2-ге вид., с. v–viii). Добра книжка.
- Сілевич, Л. І. (2024). Рецензії на медичні видання у журналі «Книгарь» (Київ, 1917–1920 рр.). В *SCIENTIA: Modernization of science and its influence on global processes* [Матеріали конференції] (с. 120–121). European Scientific Platform.
- Сніцарчук, Л. (2013, 29–30 листопада). «Назвете нашу уперту працю корисною»: Вибірне з листів Василя Короліва-Старого до Олександра Ковалевського (1919–1921 рр.). В *Українська періодика: історія і сучасність* [Матеріали конференції] (с. 581–591). Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника.
- Тимошок, М. (1997). *Голгофа Івана Огієнка: українознавчі проблеми в державотворчій, науковій, редакторській та видавничій діяльності*. Заповіт.
- Тимошок, М. (2024). Справа заснування Іваном Огієнком журналу «Рідна Мова» (Варшава, 1932–1933 роки) (На матеріалах архіву Інституту національної пам'яті Польщі у Варшаві). *Studia Polsko-Ukraińskie*, 11, 60–87.

- Тюрменко, І. (2006) Наталена Королева та її сучасники: Іван Огієнко, Олександр Кошиць, Василь Королів-Старий (за матеріалами канадських архівів). *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія історична та філологічна*, 3, 181–193.
- Тюрменко, І. (Уклад.). (2008). *Наталена Королева. Життя і творчість у документах та матеріалах (до 120-річчя з дня народження)*. Національний авіаційний університет.
- Щур, О. П. (2014). Аспекти конструювання ідентичності митця в темпоральному вимірі (на матеріалі текстів Наталени Королевої). *Питання літературознавства*, 89, 224–234.

REFERENCES

- Dzyra, I. (2023). Chasopys "Ridna mova" Ivana Ohienka ta pytannia slavistyky [Ivan Ohienko's magazine "Ridna Mova" and issues of Slavic studies]. *Bibliotechnyi visnyk*, 1(269), 65–73. <https://doi.org/10.15407/bv2023.01.065> [in Ukrainian].
- Hnatyshak, M. (1939). Bilshe spokoju [More peace]... *Ridna Mova*, 3, 115–118 [in Ukrainian].
- Isaiv, P. (1938). Peredmova [Foreword]. In V. Koroliv-Stary, *Myloserdnyi Samaritanyn* [The merciful Samaritan] (pp. 5–6). Vydavets Ivan Tyktor [in Ukrainian].
- Isaiv, P. (1942). D-r Vasyl Koroliv-Staryi [Dr. Vasyl Koroliv-Staryi]. *Krakovski Visti*, 291 [in Ukrainian].
- Koroliv-Staryi, V. (1937a). Vypoliuimo khoptu! Unykaimo movnykh vulharyzmiv [Let's hunt down the hopta! Let's avoid linguistic vulgarisms]. *Ridna Mova*, 3, 129–130 [in Ukrainian].
- Koroliv-Staryi, V. (1937b). Nebezpeka ridnii movi. Tvorimo sobornu literaturnu movu [Danger to the native language. Let's create a unified literary language]! *Ridna Mova*, 1, 25–30 [in Ukrainian].
- Koroliv-Staryi, V. (1938). Mertvi, vpered [Dead, forward]! *Ridna Mova*, 1, 11–16 [in Ukrainian].
- Koroliv-Staryi, V. (1939a). Pro vlasnu knyzhku [About my own book]. *Ridna Mova*, 1, 27–34 [in Ukrainian].
- Koroliv-Staryi, V. (1939b). Rozmovy pro movu [Conversations about language]. *Ridna Mova*, 7–8, 289–294 [in Ukrainian].
- Lietskin, M. (2018). Varshavskiy zhurnal "Ridna Mova" v ukrainskomu informatsiinomu prostori Polshchi (30-ti roky XX st.) [Warsaw magazine "Ridna mova" (native language) in the Ukrainian information space in Poland (the 30s of the XXth century)]. *Ukrainian Information Space*, 1, 53–64. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.1.2018.141093> [in Ukrainian].
- Mokh, O. (1961). Vid vydavtsia [From the publisher]. In V. Koroliv-Staryi, *Zghadky pro moiu smert* [Memories of my death] (2nd ed., pp. v–viii). Dobra knyzhka [in Ukrainian].
- Shchur, O. P. (2014). Aspekty konstruiuvannia identychnosti myttsia v temporalnomu vymiri (na materialy tekstiv Nataleny Korolevoi) [The aspects of artist's identity construction in temporal dimension (by the example of Ukrainian writer Natalena Koroleva's texts)]. *Problems of Literary Criticism*, 89, 224–234 [in Ukrainian].
- Silevych, L. I. (2024). Retsenzii na medychni vydannia u zhurnali "Knyhar" (Kyiv, 1917–1920 rr.) [Reviews of medical publications in the journal "Knyhar" (Kyiv, 1917–1920)]. In *SCIENTIA: Modernization of science and its influence on global processes* [Conference proceedings] (pp. 120–121). European Scientific Platform [in Ukrainian].
- Snitsarchuk, L. (2013, November 29–30). "Nazvete nashu upertu pratsiu korisnoiu": Vybiriv za lystiv Vasylia Koroliva-Staroho do Oleksandra Kovalevskoho (1919–1921 rr.) ["You will call our stubborn work useful": Selected letters from Vasyl Koroliv-Staryi to Oleksandr Kovalevskyi (1919–1921)]. In *Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist* [Ukrainian periodicals: History and modernity] [Conference proceedings] (pp. 581–591). Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv [in Ukrainian].

- Tiurmenko, I. (2006) Natalena Koroleva ta yii suchasnyky: Ivan Ohienko, Oleksandr Koshyts, Vasyl Koroliv-Staryi (za materialamy kanadskykh arkhiviv) [Natalena Koroleva and her contemporaries: Ivan Ohienko, Oleksandr Koshyts, Vasyl Koroliv-Staryi (based on materials from Canadian archives)]. *Ivan Ohienko and Contemporady Science and Education. History and Philology*, 3, 181–193 [in Ukrainian].
- Tiurmenko, I. (Comp.). (2008). *Natalena Koroleva. Zhyttia i tvorchist u dokumentakh ta materialakh (do 120-richchia z dnia narodzhennia)* [Natalena Koroleva. Life and work in documents and materials (to 120th birth anniversary)]. National Aviation University [in Ukrainian].
- Tymoshyk, M. (1997). *Holhofa Ivana Ohienka: ukrainoznavchi problemy v derzhavotvorchii, naukovi, redaktorskii ta vydavnychii diialnosti* [Ivan Ohienko's Calvary: Ukrainian studies issues in state-building, scientific, editorial, and publishing activities]. Zapovit [in Ukrainian].
- Tymoshyk, M. (2024). *Sprava zasnuvannia Ivanom Ohienkom zhurnalu "Ridna Mova" (Varshava, 1932–1933 roky) (Na materialakh arkhivu Instytutu natsionalnoi pamiaty Polshchi u Varshavi)* [The case of the foundation of Native Language magazine (Warsaw) by Ivan Ohienko (1932–1933) (On the materials from the archive of the Institute of National Remembrance of Poland in Warsaw).]. *Studia Polsko-Ukraińskie*, 11, 60–87 [in Ukrainian].

Надійшла: 31.08.2025; Прийнято: 03.10.2025;
Статтю вперше опубліковано онлайн: 09.12.2025

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.